

Maakuntaliitot ovat pieni menoerä – mutta suuri investointi kasvuun

24.6.2026

Mikä on maakuntaliittojen todellinen tehtävä?

Valtiovarainministeriö on käynnistänyt selvityksen maakuntaliittojen asemasta ja tulevaisuudesta. Julkisessa keskustelussa maakuntaliitot esitetään usein hallinnollisina organisaatioina, joiden tehtävät voitaisiin mahdollisesti siirtää muille toimijoille. Kysymys on kuitenkin huomattavasti laajempi kuin hallinnon organisointi.

Jos maakuntaliittoja arvioidaan pelkästään niiden budjettien, henkilöstömäärien tai organisaatiorakenteiden kautta, jää helposti huomaamatta niiden varsinainen tehtävä. Maakuntaliittojen keskeinen rooli ei ole tuottaa palveluita samalla tavalla kuin hyvinvointialueiden tai kuntien, vaan toimia alueellisen kasvun, uudistumisen ja investointien mahdollistajina. Maakuntien liitot toimivat aluekehitysviranomaisina, vastaavat maakuntakaavoituksesta sekä kokoavat yhteen alueen keskeiset toimijat yhteisten kehittämistavoitteiden ympärille. Kysymys ei siis ole siitä, kuinka suuri organisaatio maakuntaliitto on, vaan siitä, kuinka paljon alueellista kasvua, investointeja, tutkimusta, innovaatioita ja yhteistyötä se pystyy synnyttämään.

Suomen julkinen talous on vakavien rakenteellisten haasteiden edessä. Väestö ikääntyy nopeasti, syntyvyys on laskenut historiallisen alas ja työikäisen väestön osuus pienenee jatkuvasti. Samalla olemme rakentaneet hyvinvointiyhteiskunnan, jonka rahoituspohja perustui aikanaan huomattavasti nuorempaan väestörakenteeseen. Tosiasia on, että julkista taloutta on tasapainotettava. Yhtä tärkeä tosiasia on kuitenkin se, ettei kestävyysvajetta ratkaista yksinomaan säästämällä. Pitkällä aikavälillä ratkaisevaa on myös

talouskasvu. Jos Suomi ei kykene lisäämään tuottavuutta, investointeja, vientiä ja yritysten uudistumista, julkisen talouden ongelmat palaavat uudelleen jokaisen säästöohjelman jälkeen. Tästä näkökulmasta tarkasteltuna olisi erikoista aloittaa leikkaukset juuri niistä organisaatioista, joiden ensisijaisena tehtävänä on vauhdittaa alueiden kasvua.

Taloustieteessä tunnetaan hyvin käsite paikallisesta tiedosta. Friedrich August von Hayek (1899–1992) oli itävaltalaisbrittiläinen taloustieteilijä ja yhteiskuntafilosofi, joka sai taloustieteen Nobel-palkinnon vuonna 1974. Hänet tunnetaan erityisesti markkinatalouden, hajautetun päätöksenteon ja tiedon merkityksen puolustajana. Hänen artikkeliaan **“The Use of Knowledge in Society”** (1945) pidetään yhtenä 1900-luvun vaikutusvaltaisimmista taloustieteellisistä teksteistä. Friedrich Hayekin klassinen havainto oli, että merkittävä osa taloudellisesti relevantista tiedosta sijaitsee paikallisesti eikä keskushallinnon ulottuvilla. Alueiden kehittämisessä tämä näkyy erityisen selvästi (Hayek, 1945). Kukaan muualla Suomessa ei tunne Etelä-Pohjanmaan yrityskenttää yhtä hyvin kuin alueen toimijat itse. Kukaan valtakunnallinen viranomainen ei pysty samalla tarkkuudella tunnistamaan alueen vahvuuksia, pullonkauloja, investointimahdollisuuksia tai osaamistarpeita. Maakuntaliittojen merkittävin vahvuus on juuri tässä. Ne kokoavat yhteen kuntien, yritysten, korkeakoulujen ja muiden kehittämisorganisaatioiden näkemykset ja muodostavat niistä yhteisen alueellisen kehittämisstrategian. Tämä tehtävä on paljon enemmän kuin hallintoa. Se on alueellisen kilpailukyvyn rakentamista.

Etelä-Pohjanmaan liitto kasvun mahdollistajana

Etelä-Pohjanmaan liitto tarjoaa hyvän esimerkin siitä, mitä maakuntaliitot käytännössä tekevät. Maakunta on pitkään ollut vahva yrittäjyydessä ja teollisuudessa, mutta samalla se on kärsinyt väestön vähenemisestä ja suhteellisen matalasta koulutustasosta. Viime vuosina alueella on kuitenkin nähty merkittäviä teollisuuden, energian ja vihreän siirtymän investointeja, joiden taustalla on pitkäjänteinen kehittämistyö. Maakunnan strateginen suunnittelu, EU-rahoituksen hyödyntäminen, edunvalvonta ja aluekehitys ovat olleet keskeinen osa tätä kokonaisuutta.

Etelä-Pohjanmaan liiton vuoden 2025 toimintakulut olivat noin 3,5 miljoonaa euroa. Samalla liitto osallistuu merkittävän kansallisen ja eurooppalaisen kehittämisrahoituksen kohdentamiseen maakuntaan (Etelä-Pohjanmaan liitto, 2026) . Talouspoliittisesti kiinnostava kysymys kuuluu: kuinka paljon kasvua, investointeja ja ulkopuolista rahoitusta syntyy suhteessa tähän kustannukseen? Tätä kysymystä pitäisi tarkastella huomattavasti enemmän kuin organisaatiokaavioita.

SEAMKin näkökulmasta maakuntaliiton merkitys on ollut erittäin konkreettinen. SEAMK tekee tällä hetkellä tutkimus-, kehittämis- ja innovaatioyhteistyötä vuosittain noin 700 eteläpohjalaisen yrityksen kanssa. Tämä yhteistyö ulottuu digitalisaatioon, vihreään siirtymään, kansainvälistymiseen, tuotannon kehittämiseen, liiketoimintamalleihin, ruokajärjestelmiin ja yrittäjyyteen. Ilman rakennerahastorahoitusta ja alueellisen kehittämisjärjestelmän mahdollistamaa hanketoimintaa yhteistyötä tehtäisiin arviolta noin 70 yrityksen kanssa. Tämä havainto on merkittävä. Keskustelu maakuntaliitoista ei silloin koske enää yhtä organisaatiota. Se koskee sitä, tekevätkö sadat alueen yritykset yhteistyötä korkeakoulujen kanssa vai eivät. Kyse on

innovaatiojärjestelmästä. Taloustieteellisessä tutkimuksessa innovaatioiden syntyminen perustuu harvoin yksittäisiin suuriin läpimurtoihin. Paljon tärkeämpää on jatkuva tiedon siirtyminen yritysten, tutkimusorganisaatioiden ja julkisten toimijoiden välillä. Juuri tällaisia verkostoja rakennerahastot ja aluekehitysrahoitus rakentavat.

Julkisen sektorin tehokkuutta arvioitaessa pitäisi tarkastella ennen kaikkea vipuvaikutusta. Jos yhden miljoonan euron julkinen panostus synnyttää useita miljoonia euroja yksityisiä investointeja, uusia yrityksiä, vientiä tai tutkimus- ja kehittämistoimintaa, kyse ei ole tavallisesta kuluerästä. Maakuntaliittojen tapauksessa tämä vipuvaikutus syntyy erityisesti: EU rakennerahastojen hyödyntämisestä, alueellisen yhteistyön rakentamisesta, investointien valmistelusta, korkeakoulujen ja yritysten yhteistyöstä, kansainvälisten verkostojen rakentamisesta ja alueellisen ennakoinnin ja strategiatyön kautta. Juuri nämä tekijät ovat myös pitkän aikavälin talouskasvun tunnettuja lähteitä.

Maakuntaliittojen tehtäviä voidaan varmasti arvioida kriittisesti. Organisaatioita voidaan kehittää, hallintoa yksinkertaistaa ja päällekkäisyyksiä poistaa. Mutta ennen mahdollisia muutoksia pitäisi pystyä vastaamaan yhteen keskeiseen kysymykseen: Miten nykyinen vaikuttavuus säilytetään? Jos maakuntaliittojen tehtävät siirretään muille toimijoille, kuka kokoaa alueen toimijat yhteen? Kuka vastaa alueellisesta strategiatyöstä? Kuka huolehtii siitä, että eurooppalainen kehittämisrahoitus kohdistuu alueen todellisiin tarpeisiin? Kuka toimii yritysten, kuntien, korkeakoulujen ja valtion välisenä yhteisenä kehittämisalustana? Jos vastaukset näihin kysymyksiin jäävät epäselviksi, vaarana on, että säästöjä syntyy vähän mutta kasvun edellytyksiä menetetään paljon. Suomen talouden ongelmia ei ratkaista yhdellä hallinnollisella uudistuksella. Tarvitsemme sekä julkisen talouden tasapainottamista että nykyistä voimakkaampaa kasvua.

Juuri siksi maakuntaliittojen kaltaisia organisaatioita tulisi tarkastella ennen kaikkea niiden aikaansaamien vaikutusten kautta. Etelä-Pohjanmaalla maakuntaliitto on ollut paljon enemmän kuin hallinnollinen toimija. Se on ollut keskeinen kehittämiskumppani kunnille, yrityksille, korkeakouluille ja koko maakunnalle. Sen vaikutus näkyy yritysten kehittämisessä, tutkimus- ja innovaatiotoiminnassa, investointien valmistelussa sekä alueen kansallisessa ja kansainvälisessä edunvalvonnassa.

Suomen julkinen talous tarvitsee uudistuksia. Mutta jos jostakin pitäisi pitää kiinni, niin juuri niistä rakenteista, jotka suhteellisen pienillä resursseilla auttavat synnyttämään uusia investointeja, uusia innovaatioita, uusia yrityksiä ja uutta veropohjaa. Maakuntaliitot kuuluvat tähän joukkoon. Siksi niiden tulevaisuutta arvioitaessa pitäisi kysyä vähemmän, kuinka paljon ne maksavat, ja enemmän, kuinka paljon ne saavat aikaan.

Jaakko Hallila
Rehtori, toimitusjohtaja
Seinäjoen ammattikorkeakoulu

Lähteet

Hayek, F. A. (1945). The Use of Knowledge in Society. *American Economic Review, 35*(4), 519–530.

Etelä-Pohjanmaan liitto. (2026). *Tilinpäätös 2025*. Haettu 24.6.2026, https://epliitto.fi/wp-content/uploads/2026/06/Tilinpaatos_2025.pdf